

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape
iază.

Aspirațiile ungurești.

Ce-a spus contele Tisza — și ce nu spun ziarele ungurești?

De Ioan Montani.

Arad, 20 Octomvrie.

Discursul de ieri al contelei Tisza a aruncat valuri mari în lumea politică ungurească. Ziarele îl comentează la loc de frunte și dau rapoarte paginare despre „evenimentele” dela Arad. Atât ziarele guvernamentale cât și cele de nuanțe opoziționiste cad de acord că acest discurs nu poate să rămâie fără efecte însemnate asupra mersului apropiat al politicii în Ungaria.

O împrejurare caracteristică bate însă la ochi. Ziarele ungurești discută și comentează în mare parte numai ieșirile contelei împotriva obstrucției și trec cu o superficialitate laudabilă peste partea esențială a discursului, peste declarațiile sentențioase din partea primă a discursului. Ba până și rapoartele ziarelor guvernamentale, cu toate că sunt făcute după notițe stenografice, redau această parte a discursului incomplet și pe alocurea denaturând chiar sensul.

Înțelegem că cercurile politice ungurești sunt interesate, mai presus de toate, să desprindă din declarațiile șefului guvernamental o diagramă a planurilor tănuite cu atâta grije de guvern, căci și în politica ungurească, ba poate acolo mai

intens chiar decât aiurea, se urmăresc numai din punctul de vedere al intereselor ariviste conjuncturile situațiilor. Nu înțelegem însă pentru ce declarațiile principiare, în cari contele Tisza a formulat, credem de data asta mai clar și mai sintetic aspirațiile panmaghiare decât de altădată, desenând cu mai multă hotărâre parabola acestor aspirații, — nu înțelegem pentru ce aceste declarații n'au găsit nici ecoul fidel și nici rezonanța cuvenită în ziarele, cari ne asurzesc mereu cu bombardonul imperialismului unguresc.

Intr'adevăr atât de mult să li-se fi împăinginit ochii de interesele de partid, încât să nu mai poată distinge și să conceapă în toată importanța lor astfel de declarații, nici când ele răsună din gura unui oracol atât de tămâiat cum e contele Tisza! Ori poate alte considerații de ordin superior, străin de puterea noastră de percepțiune, să-i fi silit a reda în surdina poemul cântat de contele Tisza la Arad! Nu ne facem iluzii. Ceeace au scăpat pentru o clipă, nu vor întârzia să facă ziarele ungurești, cu cea mai apropiată ocazie.

Noi însă să le prevenim înc'odată, cum le-am prevenit și ieri și să atragem atențiunea națiunilor nemaghiare din patrie mai ales asupra acestor declarații, căci ele sunt cvintesenta politicii dominante în Ungaria, ne vin deci din acea lume transcendentă până la care cu greu vom reuși să înălțăm scara argumentației noastre reale. Da, să ne însemnăm bine că politicii ungurești îi trebuie reformele militare numai pentru ca să poată inaugura un

sistem și mai agresiv împotriva noastră, a neamurilor nemaghiare.

Aspirațiile ungurești — a spus ieri contele Tisza — s'au realizat, aproape, pe linia întreagă în constituția dela 1867 și le-a mai rămas de cucerit un singur teren: armata. Acum sunt pe cale să-l cucerască. E chestiune de înțelepciune ca Ungurii să adopte reformele militare, căci își vor desăvârși numai domeniul de drepturi naționale. Să profite deci de slăbiciunea de-o clipă a casei domnitoare — și să realizeze aceste proiecte de legi, căci ele sunt menite drept garanții supreme pentru înfăptuirea statului național maghiar. În 1867 — a spus contele Tisza — bărbații de stat unguri n'au reușit să învingă nedumeririle coroanei în acest punct și — putea să adauge, de dragul sincerității — azi aceste nedumeriri au fost învinse.

Nu deci „fatalele surprize” și nici „balanța politicii europene” — cum a spus contele — formează obiectul preocupărilor ungurești, ci da, cucerirea armatei pe seama aspirațiilor ungurești. Realizate odată în toată întinderea lor aceste aspirații, „politica deplin energică” ce se va aplica neamurilor nemaghiare din Ungaria, va cobori din neant și va intrupa, pârțică de pârțică mult slăvite chimere a statului național.

Să-l lăsăm legănat în împărăția acestei minunate iluzii pe contele Tisza și pe toți cetașii lui cu coifuri arpadiene. În fața acestor amenințătoare apariții noi avem deocamdată o altă datorie, decât aceea de-a desmetecii din halucinațiile lor pe

Un vers răsleț.

Un vers răsleț pe-o filă găsită ntr'un saltar,
In minte-mi cată parcă să-mi readucă iar,
Duiosa poezie ce-am început odată,
Dar a rămas uitată...

Ce-am vrut să spun în versul răsleț găsit acum?
— „O roză ofilită zvârlită zace 'n drum...”
O roză ofilită... dar câte roze nu-s
Zvârlite-așa în țernă, de câți în piept le-au
pus?...

De-ar trebui să fie cântată ori ce floare,
Ce tristă neștiută, neînțeleasă moare,
In stradă asvârlită, în praf sau în noroi,
O! câte cânturi oare n'ar fi să facem noi...

— Un vers, cu toate-acestea, pe semne că i-a fost
Urzit acestei roză zvârlite fără rost...
Dar nu-mi aduc aminte ce-am vrut să spun
atunci:

Pe semne plânsul rozeei trecute ce-o arunci,
Ori poate elegia atâtor flori uitate,
Și 'n care nu mai bate,
Aripa unui dulce și negrăit parfum
Cum nu mai bate 'n versul răsleț găsit acum.

Atâta este astăzi întreaga poezie,
Un vers scris poate noaptea, ori ziua — cine știe;
Un vers în care poate am vrut să înțeleg
Mai mult decât ce-ar spune chiar un poem
întreg...

Și totuși am uitat!...

Iar roză de atunci de mult s'o fi uscat
Cum se usucă 'n lume atâtea roze pale,
Purtând ceva în ele din gândurile tale,
— Și cum se duc atâtea și-atâtea poezii,
Pierzându-se în suflet, uitând să le mai scrii...

M. Săulescu.

Parisiana.

De Adrian Corbul.

— „Când am intrat acum trei zile în Paris, îmi spunea o sveltă și distinsă pariziană, picăturile de ploae se tânguiau pe acoperișuri și asfaltul străzilor lucea ca un lac. Erau ceasurile șase seara, și luminele searbede ale felinarilor se răspândeau pe trotuare ca niște pete de lună. Am luat o trăsură la gara de Nord și am intrat în oraș. În calea noastră — căci eram cu soțul meu — mulțimea ne încrucea grăbită în toate părțile, vitrinele magazinelor străluceau sub razele cenușii de ploae, vânzătorii de ziare răcneau cât îi ținea gura dând fuga printre lume cu foile desfăcute în mână, clopotele de tramvae răsuna înăbușit în brumă, trăsurile și automobilele huriau. Eu, mă simțeam palidă și inima-mi bătea cu putere. Un sentiment curios de părere de rău, de așteptare vagă, de neliniște îmi mișca sufletul. Și în vârtejul de oameni ce se ciocneau în juru-mi ca niște fantome, în activitatea înfrigurată a Parisului, am prins să regret cu durere vilișoara limpede și albă, înconjurată de ederă, cerul albastru și vast, liniștea dulce a sătucului unde-mi petrecusem vara. Nu știam ce-i cu mine: pe deoparte îmi venia să plâng singurătatea blândă pe care o pă-

răseam, pe de altă parte mă înfrigura atmosfera sgomotoasă a Parisului și eram fascinată de viața pe care aveam s'o reiau și pe care o întreruseră cele câteva luni de vilegiatură...

„Căci Parisul e rezistibil! De câte ori nu l-am regretat în amurgurile clare de vară, pe terasa înroșită de soarele pe asfințite, în vilișoara din Choisy-le-Duc! Mi-era dor de viața repede și ametoare a marelui oraș, de clipele vijelioase pe cari le petrecem în sânul lui. În blândețea dulce a satului unde am vilegiaturat, am gustat cu toate acestea minute sublime. Am stat față în față cu Natura imensă și liniștită și am prețuit mult farmecul de a te analiza pe tine însuși, de a te măsura cu infinitul, de ați da seamă cât de neînsemnat atom e omul față de nemărginire. În creierul meu de pariziană setoasă de eleganță și strălucire au încolțit, colo în murmurul duios al Marnei, idei grave asupra vieții și a zădărniciiei ei. Mi-am dat seama cât de mult ne acaparează orașul, de nu ne lasă nici un minut de meditațiune asupra menirii noastre în lume, nici o clipă cât de scurtă ca să ne desvoltăm însușirile pe cari Dumnezeu ni-le-a sădit în suflet. În loc să-mi frământ creierul cu proiecte de toalete și de serbări, măreția naturii în liniștea căreia am trăit, mi-a îndreptat duhul către alte gânduri mai nobile, mai domne, m'a făcut să întrezăresc fericirea de a cultiva virtuțile și mai ales bunătatea, mi-a umplut ochii de lacrimi în fața profundelor și frumoaselor cugetări ale unor spirite mari cari au cutreerat fugarnic omenirea noastră. Da, la Choisy-le-Duc, pe terasa verde a vilei, am avut prilejul să citesc câteva cărți serioase și profunde, așa cum nu le-aș fi putut ceti la Paris, unde nu

acești somnambuli milenari. Avem datoria de-a ne fortifica pozițiile dărăpănate, de-a ne reculege toate energiile în așteptarea marilor lupte, pe moarte și viață, pe cari ni-le vestesc dușmanii. Dar mai avem și datoria de-a pândi pas de pas mișcările inamicului, nu numai pentru buna noastră conformare, ci și pentru orientarea tovarășilor noștri de arme din viitor. Căci plaga ideii de stat se va abate nu numai asupra noastră, ci și asupra siguranței Austriei. A spus-o, doar, tot contele Tisza, că desăvârșindu-se aspirațiile ungurești, adecă — realizându-se actualele proiecte militare, vor putea fi învinse nu numai „naționalitățile”, ci și acele mult ventilate „tendințe antimaghiare” cari „tot mai ispitesc în Austria.”

Sperăm că cercurile politice din Austria, oricât de absorbite în prezent de alte chestiuni mari, nu vor conțeni să înregistreze simptomele de felul discursului contelui Tisza. Nu vor uita o singură clipă, că cel dintâi gest al „statului național unitar maghiar” e ruperea de Austria, cu toate consecințele fatale ce s'ar declara curând, — dacă, în genere, am admite chiar și numai în principiu absurdul unui astfel de stat.

Noroc că absurdul nu poate să îmbrace niciodată în lumea aceasta pământeană formele realității și noroc, că suntem noi aici, cele 10—12 milioane de nemaghiari, chiar dacă ar adormi simpaticii noștri vecini de dincolo de Leitha. Primejdia deci nu e chiar atât de mare, dupăcum se proiectează ochilor noștri prin prizma fantastică a ideologiei șovine. Nici chiar în Austria nu-i vor crede pe cuvânt contelui Tisza, că situația de mare putere a monarhiei, existența ei, numai prin —triumful aspirațiilor ungurești se poate garanta. Nu-i vor crede....

Dar și până când noi vom cerca să ne dăm seama pentru, care cuvânt ni-se cere adoptarea reformelor militare, e o chestiune de seriozitate și demnitate politică

pentru cercurile hotărâtoare din Austria să caute un suprem mijloc de reparație pentru greșeala încuviințării, fie și numai în proiect, a acestor reforme. Va auzi oare moștenitorul declarațiile contelui Tisza și le va auzi oare ministrul lui de război?

E datoria noastră să facem ca aceste declarații să fie auzite așa cum s'au rostit și să nu lăsăm ca accentul lor să scapete în surdina presei ungurești.

Episcopul Hossu — numit la Gherla.

O telegramă particulară din Budapesta ne anunță, că P. S. Sa Dr. Vasile Hossu, episcopul român gr. cat. al Lugojului, a fost numit episcop pentru dieceza românească gr. cat. a Gherlei.

Dorim noului păstor al celor vre-o 600,000 de Români toată râvna apostolească și tot darul ceresc pentru lecuirea atâtor neajunsuri dureroase pe cari le întâmpină în noua sa dieceză.

Congregația comitatului Hunedorii.

Pe 27 Octombrie e conchemată congreagația comitatului la Deva. Se vor debate multe lucruri ce privesc de-aproape poporul nostru.

D. președinte al clubului comitatens român, Dr. Vlad, roagă prin aceasta stăruitor pe toți membri români, ca negreșit să iee cu toții parte.

Nainte de adunare, la orele 7 și jum., va fi o consfătuire intimă în casina română.

Incompatibilitatea lui Sziegeszku. Citim într'un ziar din Budapesta: Lui Sziegeszku József, profesor pentru catedra de limbă și literatură românească la universitatea din Budapesta, reprezentant al guvernului pentru toate pedagogiile românești din Ungaria, preot gr.-cat. și profesor de rit și liturgie la facultatea teologică a universității budapestane, încă în 16 Iunie a. c. i-s'a acordat gradul de profesor universitar și în baza legii de incompatibilitate era dator să renunțe

la mandatul său de deputat, în decurs de 48 de ore. Numita lege e legea XXIV din 1901 și §-ul ei 23 dispune:

Deputatul, care, în restimp, e numit pentru vre-o funcție de stat compatibilă cu deputăția, e dator să se supună unei noi alegeri.

În acest scop, e dator, în decurs de 48 de ore dela înmânarea decretului de numire, iar în cazul dacă numirea a apărut în mod oficial, dela data apariției, să-și dea dimisia din deputăție.

Dispoziția aceasta se referă și la deputații, cari, în restimp, au fost numiți pentru o funcție mai bine plătită decât funcția în care au fost, chiar dacă această funcție e compatibilă cu deputăția.

Guvernul actual l'a numit pe Sziegeszku József docent universitar în 16 Ianuarie 1910, iar în 16 Iunie 1911 profesor cu titlu deplin. Sziegeszku a ajuns în Cameră cu prilejul recentelor alegeri generale și numirea lui deci — întrebându-l cuvintele legii — s'a întâmplat în restimp. Nici funcția de docent și nici cea de profesor universitar nu sunt incompatibile cu deputăția, în baza alineatului al treilea din §-ul citat. Legea hotărăște totuși datoria renunțării la mandat. Sziegeszku a fost numit anume, din funcția compatibilă în care a fost pentru o funcție mai bine dotată. Ca docent universitar avea numai o leafă de 4000 cor. și 1600 cor. bani de locuință, de vreme ce ca profesor universitar are 6000 cor. leafă, 2000 cor. bani de locuință și o mie cor. cvincenal și venitele acestea i-au fost fixate lui Sziegeszku prin ordonanța ministerială 80.563, datată în 19 Iulie 1911. ca plățile din vistieria statului. Dar Sziegeszku nu și-a dat demisia din deputăție nici până în ziua de astăzi, și n'a fost somat în acest scop nici din partea biroului Camerii și nici din partea comisiei de imunitate.

Noi am atras de mult atenția forurilor legale asupra acestei ilegalități, care se tolerează cu atâta cinizm numai fiindcă guvernul nu voiește să-și expuie satelitul la primejdia unei sigure căderi în Oravița. Ne mirăm numai că deputații noștri nu provoacă o hotărâre din partea Camerii în chestiunea aceasta revoltătoare.

Contele Khuen și adunările noastre populare.

Din Budapesta ni-se telefonează: În cercurile politice este viu comentată o declarație a contelui Khuen-Héderváry, făcută în clubul partidului guvernamental despre oprirea adunării populare dela Ciocova.

sunt, ca și semenele mele, decât o ființă slabă, cochetă și superficială, dornică de lumini și de scânteeeri trecătoare, ca un biet fluture de seară. La toate acestea mă gândeam eu trecând în fuga trăsuri prin străzile cenușii, luminate, sgomotoase, ale Parisului toamnăteac.

„Iată-mă dar din nou în vechiul meu cuib! Când am intrat în apartamentul meu în care mirosul de naftalină roia greu în văzduh, când am văzut canapelele și fotoliile părăsite atâta vreme, am avut un moment de duioșie. Mi-se părea că revăd un frate sărac și părăsit pe care datoria mea era să-l ajut, să-l îngrijesc cu iubire. Am ridicat perdelele trase și am zărit porțiunea așa de familiară a străzii și casa de peste drum și firma băcanului din colț. Și toate sentimentele grave pe cari mi-le strecurase în suflet măreția Naturii s'au risipit dintr'odată. Parisul mă avea din nou și numai Dumnezeu știe cu ce vigoare își ține el prada. Primele fumuri ale beției pariziane mi-se urcaseră în creeri. Și mi-am dat seama că de acum înainte beția aceasta nu se va mai risipi și că zilele mi-se vor scurge într'o repeziune ca de friguri, cu alternante de lumini și de umbre, că-ora nimeni nu le poate rezista.

„Și iată-mă din nou în salonașul meu familiar, stând de vorbă cu prietenii amabili și ascultând cu încântare murmurul surd al orașului izbindu-se de geamuri. Știu prea bine ce mă așteaptă acum: o existență înfrigurată de plăceri superficiale, proiecte de toaletă, de serbări, de teatru, de concert, lecturi ușoare, conversațiuni plăcute și scilpitoare dar nu în totdeauna grave și profunde. Știu prea bine că de acum înainte impresiile ce le voi primi vor fi frinturi de impresii, și plă-

cerile pe cari le voi gusta, frinturi de plăceri. Ce vrei! Parisul nu te lasă să cunoști ceva cu temei, el face din noi niște biete oglinzi poleite frumos, în fața cărora s'ar succeda vertiginos mascarade peste mascarade, a căror viziune abea de o putem prinde un sfert de secundă.

„Cu toate acestea, nu ne acuzați prea sever de ușurință, pe noi, parisienele, atât de serbatoare și totuși atât de criticate, vai! Cea mai mare vină a păcatelor noastre o purtați d-voastră înșiși, o! locuitori ai marelui oraș. Ne cereți fără încetare să fim grațioase, seducătoare, ne cereți să fim elegante; nici odată însă nu puneți preț pe tradiționalele virtuți femești. Ca să vă fim pe plac, ne chinuim să fim seducătoare — și arta de a seduce, credeți-ne, vă rog, cere timp și muncă, ingeniozitate, așa încât nu ne rămâne vreme să cultivăm virtuțile, așa de nobile în fond, dar așa de monotone.

„În Paris lumea trăește repede, impresiile n'au când să înflorească în suflete. Abea de sensibilitatea noastră se deșteaptă sub impulsivitatea vre-unui eveniment, fie etic sau artistic, că un alt eveniment îi ia locul îngropându-l pe cel dintâi sub straturile impresiilor noi. La Paris o zi valorează cât 10 zile aiurea și anii ne usează încet; dar nu trebuie să uităm că trăim „à bâtons rompus”, că nimic nu e complect în inimile noastre, că noi nu suntem decât prada vijelioasei vieți contemporane, care trece repede ca furtuna și ne atinge doar superficial cu aripile ei scânteeatoare.

— „Și cu toate astea, noi femeile suntem cele dintâi cari deplorăm această superficialitate. Dacă suntem frivole și ușoare, dacă simțul nostru e preocupat de chestiuni inferioare, a cui este vina dacă

nu a d-voastră? Activitatea pe care o desfășurați ori toate momentele existenței d-voastră n'are decât o singură țintă: de a cere vieții toate plăcerile pe cari ea le poate da. Și cum viața conține plăceri nenumărate, vă mulțamiți să le gustați în treacăt, fără nici o adâncime, fără nici o voluptate serioasă. Cine ne îndeamnă să fim ori toate momentele existenței d-voastră? Cine ne-a obișnuit cu gândul că pasiunile mari, trainice par naive și stângace? Cine privește cu ironie practica virtuților solide, și cine le batjocorește, dacă nu d-voastră parisienii? Și dacă noi femeile am ajuns să nu mai prețuim decât frinturile de viață iar nu viața deplină, aceasta v'o datorăm d-voastră, maeștrii noștri în crearea plăcerilor vane!

„Și vă înșelați amar dacă ne credeți fericite în sborul destrăbălat al vieții din ziua de azi. Vă înșelați dacă ne bănuți încântate de biata noastră soartă. Sufletul femeii este făcut ca să vibreze de pasiuni mari și adânci până la tragedie. În fiecare din noi somnolează o Emma Bovary, și pe fiecare dintre noi ar aștepta-o un sfârșit ca acela al acestei mari pasionate, dacă ar fi să ne lăsăm târșiți de desperarea pe care o scornește în noi crudul egoism bărbătesc. În fiecare dintre noi ați găsi o Julietta dacă inimile d-voastră consumate până la cenușă ar fi capabile de o iubire ca a lui Romeo. Dar cu ce iubire mărunță, mechină și diformă ne-ați obișnuit! Cu ce lașitate vă retrageți în fața pasiunilor mari! Admirația d-voastră nu o acordați decât flirturilor și amurilor de pacotilă; de aceea și noi femeile vă suntem niște simple Delphina de Nucingen, nepunând să vă fim o Emma Bovary sau o Julietta.

Khuen a spus celor din jurul său:

„Ce oameni nepricepuți am eu în administrație! Ar trebui să înțeleagă că eu le dau Românilor voie să țină adunări populare unde și când vreau, pentru că cu cât vor vorbi mai mult în provincie și cu cât mai mult își vor descărca necazurile (kigombolják magukat) acolo jos, cu atât mai multă pace voi avea de ei aici sus.”

Guvernamentalii și votul universal. În ședința de azi a Camerei, după o votare nominală s'a intrat în discuția proiectelor militare. A vorbit, contra proiectelor, Huszár Károly, care a cerut voie să vorbească și despre votul universal.

O parte a deputaților guvernamentali, în frunte cu ministrul Székely, a votat pentru cererea lui Huszár, majoritatea însă nu i-a dat voie să atingă și această chestie.

Un ziar italian împotriva Germaniei.

Se anunță din Roma: „Stampa” din Turin atacă pe Germania spunând că aceasta din motive șoviniste a luat o atitudine față de Italia. Germania crede că tripla alianță există pentru gusturile ei și misiunea Italiei și a Austro-Ungariei este să apere interesele financiare și de bursă ale ei.

Să-și aducă aminte Germania că Italia pentru a satisface dorințele triplei alianțe timp de 18 ani a dus un război vamal contra Angliei.

Germania prin atitudinea ei față de Anglia și Franța a ținut în șah diplomația europeană și interesele ei amenință pacea din Europa. Germania n'are dreptul să reproșeze nimic Italiei, care a apărat totdeauna interesele vitale ale Germaniei.

Un congres al Mangriștilor? Din Oradea-mare ni-se anunță că transfugul vicar Mangra încearcă să organizeze un congres al partizanilor săi cu ajutorul celor 220 preoți cari au iscălit adresa de aderentă.

Congresul acesta ar avea să fie o manifestație publică pentru Mangra.

Bietii noștri preoți, siliți să iscălească o adresă, vor putea oare fi siliți să ia parte la un congres?

„In clipele, însă, când singure cu noi, ne gândim mai adânc la comorile de iubire și de devotament ce se sbuciumă în sufletele noastre și pe cari egoismul d-voastră le îngheață, o durere fără de margini ne copleșește. Cu ce foc suspinăm atunci după sentimentele mari, după vre-un amor profund, inflăcărat, mai tare decât moartea. De câte ori nu m'am cutremurat dându-mi seama cât de tristă, cât de săracă, cât de dezolantă e viața contemporană a Parisului sub stratul ei de lumină și de aur! Și în fiecare an, în ziua de Toussaint*), în fața liniștii grandioase dela Pére Lachaise, a mormintelor vinete sub lumina lui Noemvre, îmi plâng toate lacrimile din trup, căci atunci îmi dau mai bine seama ca oricând de viața goală, tristă și deșartă a bietelor parisiene, cu tot vârtejul de plăceri în care se sbat!

Paris, Octomvre.

*) Sămbăta Morților.

Miklós și Pecican

— O delegație de „Români” la contele Tisza. —

Arad, 20 Octomvrie.

Am anunțat în numărul nostru de azi că o delegație de câțiva Români din Pârneava Aradului s'au prezentat eri contelui Tisza, înmânându-i o petiție prin care solicită numirea învățătorului Aurel Miklós ca învățător la școala popoară de stat din Pârneava. Cazul acesta prezintă o deosebită importanță pentru că este una dintre multele uneltiri pornite împotriva școlilor române din Arad — cu sprijinul unor oameni cari în patima lor oarbă nu refuză prietenia nici chiar a celor mai dubioase elemente.

Avem azi înaintea noastră textul petiției care a fost înmănată contelui Tisza. Iată ce se spune în această petiție, în care iarăși și iarăși se stăruie asupra sentimentelor patriotice ale învățătorului Miklós.

„Învățătorul Aurel Miklós a fost un an de zile învățător suplinitor la școala popoară confesională din str. Securii. Dovedindu-se învățător bun, ne-am hotărât să-l alegem învățător definitiv, dar voința noastră nu s'a validat, fiindcă în urma unei alegeri ilegale a fost ales învățător — din grația ultraștilor dușmani ai patriei — un învățător fără dar și ambiție.

Noi ne-am săturat să mai tragem carul celor cari propagă ideile ultraștilor naționaliști și ne-am săturat să mai ascultăm cuvintele așa numiților martiri, fiind că ne-am convins că martirajul naționalist e numai o meserie, cum este și căratul cărămizilor... Acum, însă, când e vorba ca și generația actuală să fie crescută în întunecime oarbă, spre a adora popimea și „martirii naționali” cari amăgesc poporul, — ne ridicăm împotriva lor. Noi am avut până acum învățător care ne-a crescut copiii spre mulțumirea noastră a tuturor. Firește, aceasta a fost o crimă în ochii ultraștilor, a dușmanilor ideii de stat național maghiar și s'a dat lozincă împotriva lui Miklós, care a fost înlăturat.

În Șega a fost ales învățător un om, care în altă parte a fost amovat din postul de învățător pentru o activitate contrară statului.

Vă rugăm deci să interveniți ca fostul nostru învățător Aurel Miklós să fie numit învățător, la școala de stat din Pârneava

In schimb noi vă promitem:

1. Copiii noștri nu-i vom mai da în școală confesională românească, ci numai în școală de stat ungurească, cum am făcut și la începutul acestui an școlar.

2. La alegeri de deputat vom vota cu Excelența Voastră sau cu candidatul designat de Ex. Voastră.

3. Vom păși legea gr.-ort. românească trecând la legea gr.-cat.

Suntem gata să dăm ori ce garanții că vom împlini aceste promisiuni. Ca dovadă a bunăvoinței noastre de până acum vă amintim că din 860 de elevi gr.-or. rom. numai 100 de inși au fost înscriși anul acesta în școlile românești confesionale. Ceilalți toți au fost înscriși în școli ungurești, mai ales în școli de stat.”

Atât spune această petiție prezentată de George Pecican, proprietar în Pârneava Aradului, și de alți câțiva soți. Tisza, răspunzând „delegației”, a declarat:

„Am auzit despre învățătorul Miklós și știu că e un bun patriot (jőraivaló magyar ember). Voi face cu bucurie ce-mi va sta în putință.”

Și acum se impune întrebarea: cine e „patrioticul” învățător Miklós, pe care „ultraștii naționaliști l'au scos din slujbă” și cine este capul delegației, Pecican, care făgăduiește părăsirea legii și a neamului său?

Învățătorul Miklós este protegiatul dlui Vasile Goldiș, secretarul consistorului gr. ort. român din Arad, care la „alegera ilegală” a votat cu acest „bun patriot” și a lucrat împotriva celuilalt candidat al „ultraștilor naționaliști”. Învățătorul Miklós n'a fost ales ca învățător definitiv pentru că nu și-a știut câștiga încrederea alegătorilor săi, fiindcă aceștia nu puteau încredința creșterea copiilor lor unui învățător care a fost amovat de mai multe ori din postul de învățător (Pesac, Cenad, Sin-Miclăuș) pentru delictive urite...

Iar George Pecican și ceilalți membri ai „delegației” sunt răsvrățiții cari azi primăvară au publicat în „Românul” de sub direcțiunea dlui Goldiș o „somare” la adresa dlui Dr. Nicolae Oncu, uneltind împotriva școlilor românești din Arad.

Petiția prezentată contelui Tisza (redactată de însuși „patrioticul” Miklós) ne dovedește în de-ajuns la ce elemente au recurs dnii Goldiș și soții săi în campania de discreditare a „Trbunei” și a celor cari susțin acest ziar românesc.

D. Goldiș, care în calitatea sa oficială trebuia să cunoască și cunoștea chestia școlilor din Arad în toate amănunțele ei și știa că noua școală a fost înființată ca o încercare și a fost apoi vremelnic închisă, fiindcă pentru susținerea ei parohia contractase datorii de peste 7000 de coroane, neplătind parohienii darea cultului, a deschis coloanele „Românului” unor oameni răsvrățiți împotriva neamului și a bisericii lor, bine știind că nici d. Oncu nici ceilalți Români cinstiți nu vor sta de vorbă cu niște oameni compromiși și călăuziți de gânduri urite.

Petiția de eri aruncă o lumină nouă asupra stărilor nesănătoase cari dăinuiesc la organul autorizat și ne dovedește că toată campania în jurul școlii din Arad a fost intriga unor oameni cari vor să ducă vrajba și neînțelegerea și în sânul bisericii și a școlii.

Iată cine sunt „patrioții” Miklós și Pecican, cu cari dușmanii „ultraștilor naționaliști” susțin și azi legături de prietenie!

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVAR.
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist in Cluj.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobile de Székely și Béli fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =

La cerere din provincie trimite bogata catalogue.

REISZ MIKSA

FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Gluj—Kolozsvar.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și toffelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

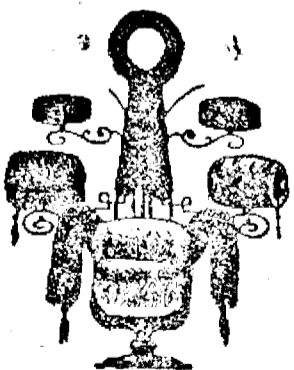
Sîbîlu—Nagyszeben, Grosser Ring Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalie de stăt.

Iși recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrute cu gust.

Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

ANUNȚURI!

se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribunei«.

Caut 2 calfe, unul specialist pentru pantaloni și veste, iar celalalt specialist în lucru mare (sacco, pardesiu, palton etc.) Notific, că croitoria mea e de clasa primă. — Amănunte dă în scrisori: **Gheorghe Vărtan**, croitor academic în Cernăuți (Cernovitz) Ringplatz 3. (Bucovina).

Vînzare ocazională de pămînt!

În Bihor, depărtare de câți-va chlm. de stație, este de vîndut

o moșie de lux de 900 holde ungurești, la care aparține și

o vilă cu aranjament boieresc

zidită în mijlocul unui superb parc de 25 holde — cu totul în preț de 230.000 cor. Lămuriri, cumpărătorilor cu intenții serioase dă:

Magyar házépítő és parcellázó bank.
Budapest, Szabadság-tér 5.

Correspondența se cere să se facă în limba maghiară ori germană.

Căsătorie: Un tînăr cu pregătiri academice, în etate de 30 ani, frumos și inteligent, cu carieră sigură, care îi aduce venit anual de 10.000 cor., totodată proprietar al unei averi de 60.000 cor., caută pentru căsătorie o domnișoară inteligentă, frumoasă și bună gospodină, în etate de 22—27 ani, care să fie aplicată a trăi 5 ani într'un oraș din străinătate. Fete de preoți crescute bine încă sunt binevazute. Zestrea: 10.000 cor. Dacă convine persoana, zestrea nu numără. Informații mai deaproape la Adm. ziarului.

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuintare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grăul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mînat cu puterea ori cu mîna cu puterea ori cu mîna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1910.

2 Octombrie

170 764 489
285 745
115 032 127
30 849 895
11 999 924
14 720 535
3 052 121
6 001 378
718 289
532 185
112 717 550
26 510 769
56 064 135
549 252 142

12 000 000
28 455 642
4 278 430
358 616 180
2 341 543
1 252 147
112 717 550
29 590 300
549 252 142

ACTIV

121 159 489 Rezerva metalică aur	160 255 070
49 608 000 » trate aur	61 958 000
Argint și diverse monete	
Portofoliu român și străin	
*) Impr. pe ef. publice	7 679 000
» în cont curent	12 377 117
Efectele capitalului social	
Efectele fondului de rezervă	
» » amort. imob. și mașin. de imprim.	
Imobile	
Mobilier și mașini de imprimerie	
Cheltuieli de administrațiune	
Depozite libere	
Conturi de valori	
Conturi curente.	

PASIV

Capital	
Fond de rezervă	
Fondul amort. imobil. mobil. și mașin. imprim.	
Bilete de bancă în circulațiune	
Profit și Pierdere	
Dobânzi și beneficii diverse	
Depozit de retras	
Conturi diverse, sold	

Scomptul 5%

*) Dobânda 5 1/2%

1911.

24 Septembrie 1 Octombrie

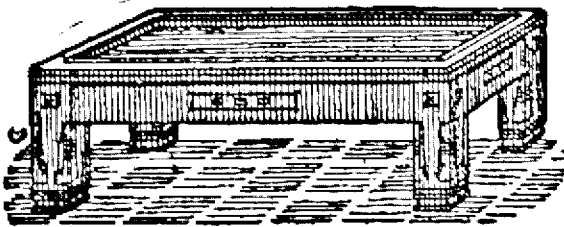
222 395 142	222 213 070
283 960	287 124
181 646 011	182 947 484
18 755 696	20 056 917
11 999 611	11 999 611
17 725 577	17 725 577
4 233 121	4 233 121
6 038 242	6 049 897
743 819	744 595
553 576	573 365
116 357 472	115 516 422
26 118 735	26 303 528
40 680 402	52 411 951
650 531 304	661 062 002

12 000 000	12 000 000
30 541 614	30 541 614
4 585 508	4 585 508
458 179 170	464 775 870
2 446 952	2 446 952
1 080 048	1 189 364
116 357 472	115 516 422
31 310 600	30 060 030
650 531 304	661 062 002

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

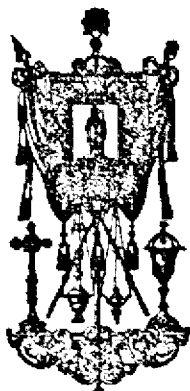
H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de billarde și țimplăre în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țîrg de schimb.

Luca K. Alexievits pregătit de haine preoțești NEOPLANTA — UJVIDÉK.

foarte frumos. La cerere trimite
catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă ateli-
rul său asortat cu
toffelul de revizite
și haine preoțești de
îmbrăcat în vremea
slujbei în biserică.
Pregătește tot-felul
de icoane sfinte le-
gate frumos cu aur
și mătăasă, steaguri,
prapore și altele.
Icoana Mormântul
lui Christos îl face

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără
nici o injecție, contra pleuragiilor subite
și cronice. O cutie cu instrucția aplicăr
(conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul re-
mediu sigur contra slăbirei și impotenției
funcționale sunt renumitele capsulele în-
tăritoare ale Drului Timkó, sticla costă
10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

JOHAN GENSTHALER

gluvaergiu și ciasnornicar,
In Orăștie. Szászváros.
Filiată în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate. —
Să tac orice reparaturi
de juvaere și ceasor-
nice de aur, repede
precis și ieftin. —
Serviciu conștiințios. —

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

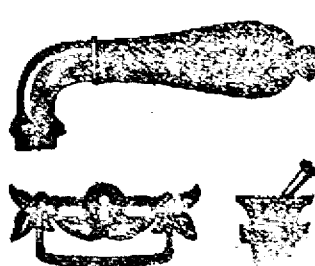
Pregătește toffelul de
unelte pentru ciobo-
tărie și pantofărie.
Catalog trimis gratis.

Fagler László

strungar artistic și turnător de metal și
mineraiuri.

Szeged, Szent Mihály-u 4.

Pregătește articole de aramă, precum pa-
turi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere,
pompe primește apoi pregătirea ori cărei

părți de mașini
industriale, tur-
nărie după mo-
del dela simplu
până la lucrările
cele mai com-
plicate.
Cumpărătorilor
vechi — rabat.

Johann Spiler fabricant de cupatoare de lut.

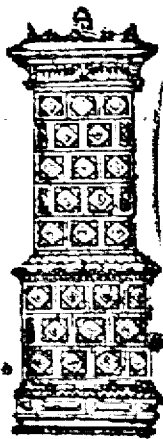
Sibiu — Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește
pregătirea a ori-ce fel de

cupatoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu
prețuri convenabile și pe lângă serviciu
prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

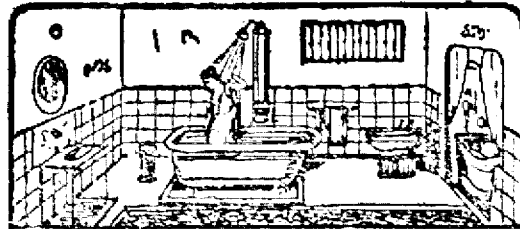
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
edificii, precum coperișe, și invelșuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apaducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

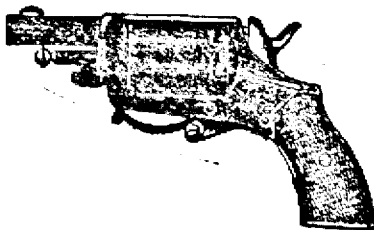

Lampe de carbid de toffelul
dela 3 coroane în sus. — —
Engroșiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă.

Prima prăvălie de arme din Ungaria de sud.

Lázits Dusán,

Timișoara-cetate, Strada Zápolya 5.

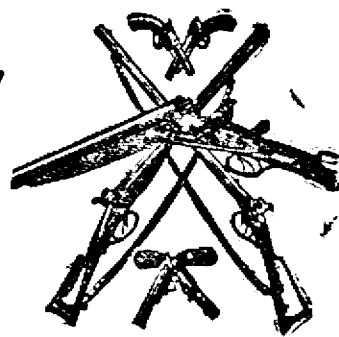

Recomandă depozitul său bogat
asortat în puști de vânat cu
două țevi, puști și pistoale re-
petătoare, revolvere și puști
Floubert și accesorii de vânat.
Reparaturile se fac cu consti-
ențiozitate, prompt și pe lângă
prețurile cele mai moderate.

Haas Károly

primul armurar și optician din

Szabadka, Egres-u. (Uri
Kaszinó).

Mare asortiment de
arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale
acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate tot-
felul de reparaturi d arme de orice soi, mașini de cusut, bici-
clete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor
și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului
public magazinul său bogat asortat.

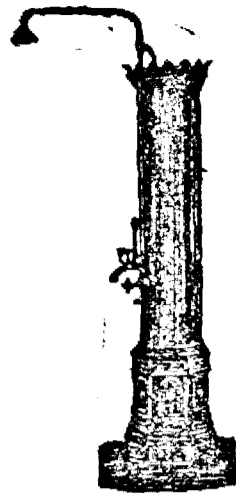
Serviciu prompt, prețuri
ieftine, garanță deplină.

Engelthaller Béla,

Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.

În atelierul său se află totdeauna cămine
pentru camera de baie, conform încălzirii
cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii
în orice cantitate și cu preț convenabil.

Catalog ilustrat la cerere trimis gratis și franco.

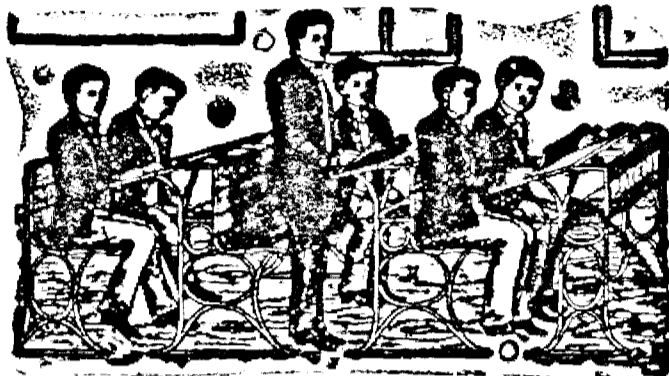
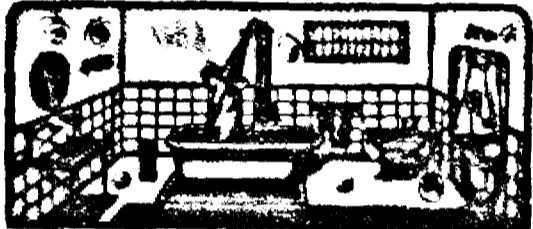

Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și pentru edificii,

Sibiu—Nagyszében,

Atelierul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți
trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casse de
bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, teleg-
rafe și sonerii electrice, apoi, apaducte, aranjament pentru camere
de baie, closete și fân-âni cu pompă pe lângă prețuri moderate și
execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectuează repede cu pre-
țurile cele mai ieftine și ne lărgă garanță.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
rează numai de către firma

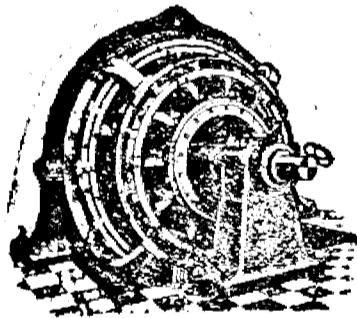
Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Reparator de motoare.

Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare,
motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,
SZEGED

Boldogasszony-sugátut 3. sz.
Cel mai mare atelier de pe
șesul Ungariei.

Leitner Sándor

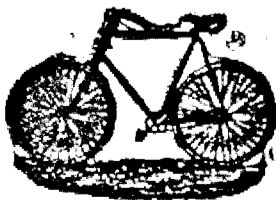
mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvar,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri mo-
derate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafone
și mașini de scris. — Primește
ori-ce muncă de bransă, precum: în-
troducerea soneriilor, a lumini de
electrice și a diferitelor motoare.

Cea mai renumită
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Verecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de piano
excelente, covăre, per-
dele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

O INTRUCȚIE PENTRU FIERT!

Săpă cu găluște de gris:

Mestecăm întru $\frac{1}{4}$ litru lapte fierbinte, 3 linguri de gris (dara), apoi unt, mărimea unui ou de porumb, fierbem grisul până se întărește și-l lăsăm să se răcească. Punem apoi 2 gălbănușuri, puțină sare, coaje de lămâie, apoi spumă din 2 albușuri și făină o lingură de supă, pe cari toate le mestecăm. În acest timp disolvăm $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{3}$ litru apă caldă 6 tablete »MAGGI«, pregătim găluștele și le fierbem apoi în supă fierbinte.

Convingeți-vă că supă de carne pregătită cu

tabletele

MAGGI

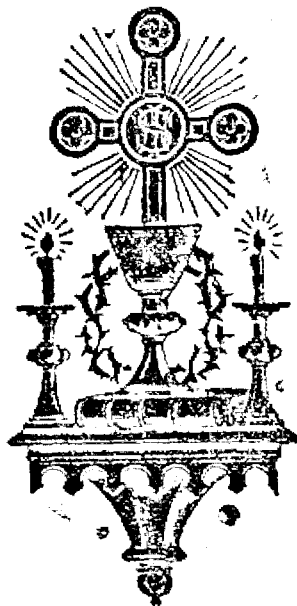
este asemenea celei pregătite acasă.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

JOSEF JIKELI

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 47.

neguțatorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; făruri și bide înflorate, rame p. icoane și globuri, lămpi, oglinzi, țigle de sticlă etc.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Căderiță; Caldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruce; Sfesnice de altar, Candelabre ș. a. Ieftin de tot: **Candelabru aurit** pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43— Coroane. — La dorință servește cu catalog gratis și franco. — Telefon 190.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în

ALBA IULIA · Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lingă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesi fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

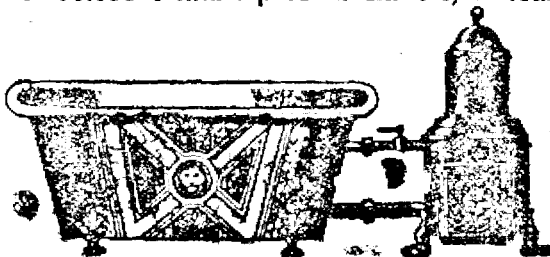
Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missitsa-utca sarkán Krausz-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scăldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scădat, încălzitoare și vane de scădat după cel mai bun sistem (sistem propriu.) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee e mtal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neintrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruce.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

GHETE „TURUL“

ELEGANTE, TRĂINICE și IEFTINE.

„Turul“ fabrică de ghete, societate pe acții, Timișoara.

Depozit general: Arad, Piața Andrásy Nr. 13. (Palatul Minorităților).

Șef-conducător: **Weinberger Ede.**

În fabrică sunt aplicați 1200 lucrători.

Catalog gratuit și franco.

130 filiale în patrie și străinătate.